

با بررسی
فلسفه‌ی وجودی
و علل شکل‌گیری
«مطالعات اجتماعی» در
جهان امروز، به این نتیجه
می‌رسیم که هدف و نتیجه‌ی
نهایی این مطالعات، جامعه‌پذیری و
اجتماعی شدن روابط انسانی است. به عبارت
دیگر، در این حوزه به مطالعاتی پرداخته می‌شود
که در آن‌ها، روابط انسانی در تحقق مسئولیت‌های
اجتماعی اهمیت می‌یابد. با این فرض، مطالعات اجتماعی
در حوزه‌ی تعلیم و تربیت، ما را وامی‌دارد، در زمینه‌ی ایجاد
سازگاری میان دانش‌آموز و جامعه، نوعی رابطه‌ی منطقی را

توسعه دهیم و به افزایش مهارت‌های عقلانی و
در نهایت پرورش شهروندی توجه کنیم. این
مهم تحقق نمی‌یابد، مگر این که برنامه‌ی درسی
به گونه‌ای طراحی شود که دانش‌آموزان در آن،
به ماهیت فرد و جامعه و روابط بین آن‌ها، ماهیت
و اهمیت هنجارها و ارزش‌های اجتماعی و اخلاقی،
و کاربرد دانش و ادب و سنن حسنه پی ببرند. رفته
رفته با مسئولیت‌شناسی، مسئولیت‌پذیری
و مشارکت‌جویی آشنایی پیدا کنند و با
مشکلات و معضلات اجتماعی از قبیل
تخلفات، جرایم، بزهکاری، قانون‌گریزی و
امثال آن‌ها روبه‌رو می‌شوند و برای حل و رفع
آن‌ها چاره‌اندیشی، همکاری و تلاش کنند.

مطالعات اجتماعی در نظام تعلیم و تربیت

شاید در
بعضی ابعاد،

ناگزیر باید مفهوم پایه‌ای را

در حوزه‌ی یادگیری دانش‌آموزان در نظر گرفت.

اما هم چنین باید، با توجه به زمینه‌ها و شرایط فرهنگی و خرده‌فرهنگ‌های حاکم بر جامعه‌ی امروز و جهان پیرامون ما، راه‌های دیگری را برای تقویت مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی جست‌وجو و یا طراحی کرد تا در نهایت، رفتارهای حاصل از آموخته‌های دانش‌آموزان به درستی و مطابق شاخص‌های مقوله‌ی جامعه‌پذیری شکل گیرند. مهم‌ترین شاخص‌های جامعه‌پذیری که نمایانگر رشد اجتماعی این سطح از جامعه است، توان ایجاد ارتباط و رعایت صحت آن، و همچنین توان و مهارت کافی برای سازگاری منطقی با واقعیات و حقایق زندگی و دست‌یابی به یک الگوی رفتاری ثمربخش و موفقیت‌آمیز است.

سرمدبیر

در مطالعات

اجتماعی در حوزه‌ی

آموزش و پرورش، خروجی (دانش آموز) در

نهایت باید بتواند از جهان خاص خود خارج شود،

موقعیت خود را نسبت به گذشته، حال و آینده بسنجد

و زمینه‌های تغییر رشد آمیزی را در افکار و رفتارهای خود

ایجاد کند. برای تحقق چنین شرایطی، قابلیت‌ها و مهارت‌های

گونگونگی را باید به کار برد. در واقع دست‌یابی دانش‌آموزان

به مهارت‌ها و قابلیت‌هایی چون: مهارت‌های کلامی، ارتباطی،

مطالعاتی و همچنین نقش‌پذیری و مشارکت‌جویی، زمینه‌ی

تحقق جامعه‌پذیری را فراهم می‌سازد. تردیدی نیست که

در کنار والدین، این آموزش و پرورش است که از ابتدای

شکل‌گیری شخصیت فردی، اجتماعی و ادراکی

دانش‌آموزان، نقش پایه‌ای ایفا می‌کند.

بنابراین لازم است در دوره‌های ابتدایی،

راهنمایی و دبیرستان، تدریس علوم اجتماعی

بسیار جدی گرفته شود. البته، با توجه به

فاصله‌ای که میان پیام‌های مفهومی موجود در

کتاب‌های درسی علوم اجتماعی و با غلبه‌ی

رویکرد نگرشی در بستری از گفتمان‌های

آموزشی تربیتی اثربخش و بومی بستری از

واقعیات موجود در جامعه مشاهده می‌شود،

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
رتال جامع علوم انسانی